

Александар Новаковић

УРАСТАЊЕ

Рачуница је немилосрдна: треба издржати месец дана са четири хиљаде динара у џепу. Како? Лако, уколико свакодневно користимо следеће производе:

Хлеб – 20 динара

Сардина – 25 динара

Пола паковања супе у кесици – 15 динара

60 динара x 30 дана = 1800 динара

Наравно, ако будем добар и штедљив можда ту и тамо обрадујем себе неким сладоледом на штацићу или бресквом. Додуше, можда треба прескочити те ђаконије с обзиром да у трошкове нисам урачунао безукусни маргарин (за доручак и вечеру неопходан), кафу, шећер, со, кромпир, пасту за зубе, тоалет папир, сапун, шампон, нови бријач (због старог сам постао *Scarface*), бочицу алкохола, пљоску јефтиног брендија (ако неко, којим чудом, наиђе), средство за прање сућа, и тако даље, и тако даље.

О да, то је јул, мој омражени месец: град се празни аритметичком прогресијом, а моје поштанско сандуче (на исти начин) пуни разгледницама на којима доминирају палме и запечени туристи. Фотокопирница у којој рмбачим затворена је због хитног газдиног одмора, а плата ми касни већ месец и по. Презадужен сам, са четири хиљаде у џепу који крије трице, кучине и рупу дубоку као Маријански ров. Увлачи се

лагана паника кроз ту рупу и гамиже ми дуж кичме. Држава је мирна, то је битно: плаћени су рачуни за струју, воду, телефон. Све на време. Осећам се помало као елитна пропалица: сви други лузери су се као такви родили и губитништво је дошло по њих без икакве њихове заслуге, по самој логици ствари. С друге стране, ја сам морао да завршим факултет да бих постао ништа. Додатна кармичка казна је свакодневна прича мог шефа: у твојим годинама сам пропутовао и појебао пола Европе. Ништа горе од маторих екс-хипоса-рокера-новоталасоваца-панкера и иних шминкера који се присећају дана кад је Београд био свет у малом. И шта сад? Његова генерација влада том Европом као што он тиранише мој новчаник. Значи, на то су мислили кад су на мировним скуповима узвикивали: „We shall prevail!” Damn straight you did!

Нећу више да се будалесам. Новембар је гори од јула. И децембар. И све до априла кад важе златна правила: држи ноге изнад пода, одмакни се од прозора, покриј главу ћебетом и стално се крећи. Како никад нисам написао причу у којој је неко прехлађен? Крти и танки зидови су толико бушни да се и најмањи поветарац напољу осећа као оркан у мојој соби. Али, сад тог оркана нема и осећам да копним, а стан постаје велика мртваја. Скинућу таблицу са породичним презименом с врата и ставити натпис: Велика Мртваја. Можда ме унесу и у неку топографску карту. Никад се не зна. Не треба отварати прозор, иако је близу четрдесет у хладу. Ући ће буљук инсеката, гадни црни опнокрилци чији сој сам први пут приметио ове године, онда онај „Смрдљиви Мартин”, муве-ђубретарке и комарци, старе курве. Око поноћи ће у купатилу и кухињи прорадити дискотека за бубашвабе.

– Треба учинити нешто да поправим расположење. Нешто бесплатно – кажем и мој глас је чудан, напукао, позајмљен. Трљам укочени врат. Откуд тај бол? Боље би било да умукнем. А да се обријем? То ме обично смирује. Тродневна брада, изгледам штрокаво, на оваквом дечачком лицу не сме да буде ни длака. Ти прерано остарели типови са мужевним фацама су ме прешипали на старту: девојке их више воле, а кад оматоримо, свеједно ти је, био леп или ружан старац.

Измасакрирао сам лице тупим жилетом: три посекогине а образи се црвене као мајмунски гузови. Последње три капи афтершејва. Не осећам се свеже, подмлађено. Изгледа да зима мог незадовољства веје и под жарким Сунцем Јоркових. Зврррр! Значи, жив је. Није се огласио мој Тугомир (тако зовем телефон) већ три дана.

– Тао, овде Јасна. Ако се сећаш, дао си ми телефон пре седам дана?

Како да се не сећам? Мој последњи излазак пре него што ћу остати празних џепова. Башта неког клуба у центру, тривијално упознавање, платио пиће, разговор о књигама и филмовима, мој телефон као гест поверења и млак договор да ћемо се чути. Тај врат, шта ли му је данас? Можда ће бити кише? Лица се сећам, магловито, као и целе по-

јаве: средње је висине, танка, смеђокоса, једном речју: као 90% девојака у Србији. Видети се поново с њом равно је састанку „на слепо”. Хм, интересно. Пауза. Она очекује да нешто кажем, нешто као: „Хоћеш ли да се видимо у десет код Дома омладине?” Знам ја куда то води: два пића, па још два, то је око 350 до 400 динара, па онда променимо локал, па се лепо проведемо и договоримо за следеће виђање или одемо код мене, а ја платим такси. Не, прескочићу ово, па све и да одемо у кревет! Данас је за мене и бесплатан секс прескуп!

– Слушај, овај Јасна, ја вечерас идем на....

Зажмурио сам и извукао једну од разгледница из гомиле. Тврђава, плажа и тужно магаре са белим флекама око очију.

– ... Перову Киту?! Ма, не, ниси ме разумела, то је у Црној Гори, ваљда је у Црној Гори. Јесте, ваљда је код Баошића! Или Бјеле! Не, Баошића! Дефинитивно, код Херцег Новог, али лево од Пераста, а прекопута Рисна! Бићу ту за три недеље па ме назови! Океј, хвала, и ти се лепо проводи у Португалији! Ђао!

Перова Кита? Какво је то место? Намагарчен сам од самог себе као тужна живуљка са разгледнице. Пре сам прихватао изазов. Сад штедим тако што нигде не излазим. Седим и смрдим. Снажан бол у врату протресе ми тело. Јасна зна да је лажем и сад ми телепатски пушта електрошокове. Ово треба унети у једну од мојих никад објављених и неважних прича. Ма, што баш ја да пишем и још објављујем? Чему сеча амазонских шума због аутора као што сам ја? Довољно је да се сачува сто, хиљаду, добро, десет хиљада књига најважнијих за светску литературу. И онда сужавати избор књига, озелењавати голети, рециклирати, избацивати оне које се мање траже, док не дођемо до једне једине књиге, а онда ће се већ наћи неко довољно луд да и ту једну спали па крећемо поново, из шуме. Уф, кад почнем да размишљам као еколог, дође ми да запалим цигарету! Поново зврчање. Бријање, Јасна и сад ово. Ствари се захуктавају.

– ’Де си друже? Нема те да се јавиш.

Знам и њега. Милан Дришкић, члан скрибоманске братије, добар је, али с њим је и гајба пива мало. Није лукративан.

– Лечим се. Отровао сам се неким овим, бре, сардинама.

– Није риба за континенталце. Слушај, мислио сам да се скуцамо у неку баштицу и проматрамо цице, али нема фрке. Неки други пут?

– Неки други пут – одговарам, са бригом у гласу, довољном за васцело човечанство и мене грешног, вратоломног и вратоболног. Урастам, није ваљда да поново урастам?! Нема времена за размишљање јер телефон поново бургија.

– Здраво. Овде Анђелковић. Прекидам те?

Уредник књижевног часописа „Потпис” нема име, али има вести за мене.

– Прихватили смо твоју причу за августовски број. И, не брини за хонорар. Стићи ће до новембра.

Нисам стигао ни да се поздравим с њим а већ је спустио слушалицу. Грабим болну шију с обе шаке. Гледају ме којекакви шефови као крме помије. Годинама. Урастам после сваког сличног разговора. Не шалим се! Осећам како ми врат нестаје у раменима, а глава се при том немоћно батрга. Не могу да погледам ни лево ни десно. Само право. Чини ми се да нема помоћи, јер што више желим да будем слободан, урастање је брже и болније. У ствари, и кад се повијем пред ауторитетом или одрекнем неког задовољства осетим то сабијање. Прво је то било нешто као благи грч у врату, кад сам пола године радио као канцеларијски мољац. Заваравао сам се да је то од дугог рада за компјутером, стресова које ми је шеф набијао, превише кафе, али сам знао да ми тело говори да мој дух није слободан. Отишао сам, променио седам-осам бедних послова за кратко време и почео да се издржавам као „слободни стрелац”: рекламе, критике, прикази, кратке приче, драме, само реците, све сам то радио. Слобода је релативна категорија, говорио је мој врат. После му се придружио и стомак. А онда се, за фотокопиром, мој врат трајно имобилизовао. Коса ми је млитаво пала преко лица, напустио је сјај, као и моје очи. Једино што ми је још варничило у очима било је светло фотокопир-апарата.

Одлучио сам да не мислим о себи. И да прескачем сардине. Довољни су хлеб и супа. На ту помисао клонула ми је глава. Укочио сам се. Осетио сам рамена на ивицама образа. Поново телефон. Ово није централа. Ишчупао сам кабл из телефона и сручио се на под. Крцкање, гушење, крклање. Велика преса притиска моје теме. Немам времена за размишљање о природи оваквог ултиматума. Поново укључујем телефон, пипајући штекер „на слепо”. Дисање се враћа, ситно и похлепно, али ме бол не напушта. Моја приватна телефонска централа поново ради.

– Хало, да ли је то стан Глигоријевић?

– Грешка.

– Извините.

Укочен као велики роботенко, гегам до писаћег стола и из ладнице извлачим коверту с новцем. Гушим се, бело ми је пред очима. Исправљам се и покушавам да скренем мисли. Имам велике планове: купићу моју омиљену клопу и затрпаћу фрижидер. Набавићу и пиво и виски и вотку и разноврзне сокове. Трошићу док траје, а после ћу већ нешто искамчити од некога. Некако. А онда ћу више одмарати, виђати старо друштво, водити љубав са привлачном девојком, уживати у свађи са умишљеним ауторитетима и увек тријумфовати!

Ваздух куља у нос, уста, уши. Виши сам за десет сантиметара, свеж, без болова. Жао ми је што у радној соби немам огледало да ухва-

тим одблесак свог погледа. Важним кораком крећем према вратима. Брзим кораком. Исихитреним кораком. Размислићу о свему још једном, одмах после мало телевизијског програма. Притискам дугмад као да сваки тастер помера и зауставља становнике овог или оног континента. Запаљена зграда, три улице ниже. Ватрогасци, безуспешно, ћебетом гасе аутомеханичара, оног масног насмејаног штрокавка. Отима се јаучући и шутира их, велико, полудело, ватрено буре. Крцкање, налик на шећер под лакованим ципелама. Покушавам да скренем поглед. Безуспешно. Пада ми даљински управљач из шаке. Не могу да га дохватим. Рамена ме ударају по ушима. Сагнуо бих се, али ће ми пући кичма. Ако је још имам.